

Quickscan natuurwaarden Noordwal fase 3 te Vollenhove

projectnr. 136265
revisie 01
17-2-2009

Auteur(s)

Opdrachtgever

Gemeente Steenwijkerland
Afdeling VROM
Postbus 162
8330 AD STEENWIJK

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
28-10-03	definitief	_____ van _____	_____ v.d. Heijden

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Werkwijze	2
1.4	Leeswijzer	4
2	Wet en regelgeving	5
2.1	Flora en faunawet	5
2.2	Vogelrichtlijn	6
2.3	Habitatrichtlijn	8
2.4	Structuurschema Groene Ruimte (I)	8
3	Gebiedsbeschrijving	9
3.1	Huidig gebruik	9
3.2	Beschrijving natuurwaarden	9
3.2.1	Inleiding	9
3.2.2	Resultaten bureaustudie	9
3.2.3	Veldverkenning	12
3.3	Conclusies natuurwaarden	14
4	Toetsing planontwikkeling	16
4.1	Beschrijving ingreep	16
4.2	Effecten ingreep op beschermde natuurwaarden	16
4.2.1	Effecten op beschermde soorten	16
4.2.2	Habitat- en Vogelrichtlijngebied 'De Wieden'	17
4.3	Conclusies effecten	17
5	Samenvatting en aanbevelingen	18
5.1	Samenvatting resultaten	18
5.2	Aanbevelingen	18
	Literatuurlijst	17
	Bijlage: aanvullend inventariserend onderzoek Vollenhove Noordwal	

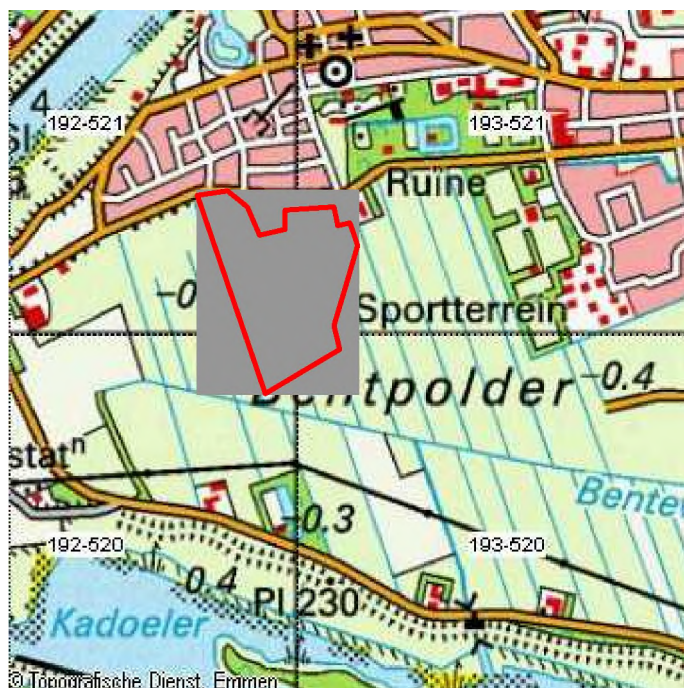
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Naast de woonwijk Noordwal in Vollenhove is de gemeente Steenwijkerland voornemens om 114 nieuwe woningen te realiseren.

Vanuit de huidige natuurwetgeving is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

In dat kader heeft Oranjewoud een quickscan naar de natuurwaarden binnen het projectgebied verricht. De ligging en begrenzing van het projectgebied zijn weergegeven op onderstaande locatietkaartje.

Afbeelding 1: ligging projectgebied

1.2 Doel

Het doel van het onderzoek is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijk ingreep met de huidige natuurwetgeving.

1.3 Werkwijze

Om een eventuele strijdigheid met de natuurwetgeving op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?

2. Is het duurzaam voortbestaan van (strikt) beschermde soorten in gevaar? Zo ja, op welke wijze kan dit verzacht worden door mitigerende maatregelen?
3. Is er voor de werkzaamheden een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig?
4. Heeft de voorgenomen ingreep gevolgen voor de Speciale Beschermingszones De Wieden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden is de volgende werkwijze gehanteerd:

Stap 1. Inventarisatie

Op basis van literatuuronderzoek, informatie van plaatselijke natuurorganisaties en inventarisatiegegevens van de provincie Overijssel is nagegaan of er een levensvatbare populatie wettelijk beschermde planten- en/of diersoorten in het plangebied voorkomt. Bij het vaststellen van levensvatbare populaties van beschermde soorten is ook het voorkomen van dergelijke soorten in de omgeving van het plangebied betrokken.

Stap 2. Veldbezoek

Na het literatuuronderzoek is een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied en de omgeving. Tijdens dit bezoek zijn de biotopen van het plangebied in beeld gebracht. Op basis van de gegevens van het veldbezoek is beoordeeld of de omstandigheden gunstig zijn voor het voorkomen van bepaalde wettelijk beschermde soorten en is de actualiteit en de bruikbaarheid van de aanwezige waarnemingen van stap 1 getoetst.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep, zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, versnippering, verstoring van biotopen) voor de voorkomende beschermde soorten beschreven. Voor de effecten op beschermde soorten worden voorstellen gedaan om deze te verzachten of weg te nemen (mitigeren). Ook de effecten op het SBZ De Wieden zijn meegenomen.

Stap 4. Conclusies onderzoek en eventueel advies met betrekking tot ontheffing

Op basis van de vorige werkstappen zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen, genoemd in de Flora- en faunawet en te nemen vervolgstappen.

Stap 5. Aanvullend onderzoek

Op basis van bovenstaande stappen is besloten om in het projectgebied een aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van zoogdieren, vissen en amfibieën. Dit om vast te stellen of in het projectgebied al of niet respectievelijk de Waterspitsmuis, de wettelijk beschermde Kleine- en Grote Modderkruiper en de strikt beschermde Rugstreepad zou voorkomen. In de bijlage van dit rapport is een gedetailleerd verslag opgenomen van dit veldwerk. In de volgende hoofdstukken is onder de relevante paragrafen een samenvatting gepresenteerd van de resultaten.

1.4 Leeswijzer

Het juridisch kader m.b.t. nationale en internationale natuurwetgeving wordt beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de (potentieel) aanwezige natuurwaarden. In hoofdstuk 4 wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de aanwezige natuurwaarden en de verbodsbepalingen van de (intern) nationale natuurwetgeving. Hoofdstuk 5 ten slotte geeft een samenvatting van de conclusies en doet aanbevelingen voor vervolgstappen.

2 Wet en regelgeving

2.1 Flora en faunawet

Onder de werking van de Flora- & Faunawet vallen circa 1.000 plant- en diersoorten. Een groot deel van de inheemse zoogdieren en vogels en alle hier van nature voorkomende amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben enkele soorten vissen en insecten een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield.

De soorten die onder de Flora- en faunawet beschermd zijn, worden vermeld in diverse wettelijke besluiten, namelijk:

- Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet)
- Bekendmaking lijsten beschermde inheemse diersoorten (7 november 2001/Nr. TRCJZ/2001/15317)
- Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet (5 maart 2002/Nr. TRCJZ/2002/3133)

De werkingssfeer van de Flora- en Faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten overal in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Met een aanvulling op art. 75 in de wet van juli 2002 is er een differentiatie aangebracht in de soorten die onder de Flora- en faunawet vallen en soorten die opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn.

Daarnaast ligt er een concept AMvB artikel 75. In deze AmvB wordt het strenge beschermingsregime van toepassing op beschermde soorten die tevens (ernstig) bedreigd zijn. Voor de algemeen voorkomende soorten ligt het voorstel om het verjagen, verstoren of verplaatsen ontheffingvrij te stellen.

Bij de beoordeling van aanvragen voor ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet maakt Laser onderscheid in twee categorieën van soorten¹, te weten:

1. Alle soorten, opgenomen in Habitat richtlijn bijlage 4 en de Vogelrichtlijn zijn beschermd onder het zwaarste regime.
2. De overige soorten vallen onder het lichte beschermingsregime.

1. Bron: mondelinge mededeling LNV directie Oost

De 1^e categorie is strikt beschermd. Voor deze soorten wordt alleen vrijstelling of ontheffing verleent als er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort, er geen andere oplossingen mogelijk zijn om de doelstellingen van het project te behalen (mitigatie en/of alternatieven) en als er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang (art. 75, lid 5, onder c).

Voor de 2^e categorie wordt vrijstelling of ontheffing verleent wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (art. 75, lid 4).

Als strikt beschermde soorten (1^e categorie) voorkomen in een potentieel projectgebied dient eerst te worden gezocht naar alternatieven (bijvoorbeeld activiteiten in de tijd spreiden tot een alternatieve locatie). Bovendien moet er sprake zijn van zwaarwegende maatschappelijke belangen. Als met de realisatie van het project het voortbestaan van een populatie van een beschermde soort niet in het geding is kan er een ontheffing worden aangevraagd bij het uitvoeringsbureau van het ministerie van LNV, het agentschap LASER.

Voor de overige categorieën moet worden aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de instandhouding van de populatie op zich. Als er geen afbreuk wordt gedaan kan voor deze soorten vrijstelling of een ontheffing worden aangevraagd, met uitzondering voor vogels.

Voor vogels wordt geen ontheffing verleend. Indien er broedvogels aanwezig zijn dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden.

2.2 Vogelrichtlijn

De Wieden is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Europese Vogelrichtlijn. Het gebied is gekwalificeerd op basis van de percentages Roerdomp, Nonnetje, Zwarte stern en Aalscholver als broedvogel in het gebied. Verder zijn de aantallen trekvogels als Kleine zwaan, Kolgans, Grauwe gans en Nonnetje mede kwalificerend.

Daarnaast is het gebied van belang voor Porseleinhoen (broedvogel), Purperreiger, Bruine kiekendief, Smient, Krakeend, Slobeend, Kleine rietgans, Rietgans, Pijlstaart, Tafeleend, Kuifeend, Grote zaagbek, Watersnip, Paapje, Rietzanger, Grote karekiet en Snor. Zij hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Naast deze bepalende soorten broeden in het gebied kleine aantallen van de Blauwborst, Blauwe kiekendief, Kwartelkoning, Kempmaan en Velduil.

Op basis van art. 7 van de Habitatrichtlijn is art. 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn ook op de speciale beschermingszone Vogelrichtlijn van toepassing. Daarmee geldt voor de Speciale BeschermingsZone (SBZ) van de Vogelrichtlijn het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn.

In artikel 6 Habitatrichtlijn wordt het toetsingskader aangegeven. Dit toetsingskader bestaat uit de volgende stappen:

1. Beschrijving van het gebied met de aanwezige waarden/kenmerken.
Beschrijving van het plan of project (inclusief andere plannen/projecten in

het gebied die kunnen leiden tot een cumulatief effect). Op basis van deze informatie inschatten van het mogelijk voorkomen van significante effecten op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen.

Als er geen significante effecten te verwachten zijn kan het project doorgang vinden. Dit moet echter wel in een rapportage worden beschreven.

2. Indien er mogelijk gevolgen zouden kunnen optreden moet er een passende beoordeling worden gemaakt. Dit is een objectief schriftelijk stuk, waarin de effecten van een voorgenomen plan, project of handeling op de instandhoudingsdoelstellingen van een SBZ zijn beschreven (per soort en/of habitat). Hierbij kan worden bekeken of het project zodanig is uit te voeren dat er geen significante gevolgen meer zijn (mitigerende maatregelen).
3. Als aantasting van het gebied onvermijdelijk is, moet worden gekeken naar alternatieven: kan het project ergens anders worden uitgevoerd? Of kunnen de doelstellingen van het project op een andere wijze worden gerealiseerd?
4. Indien er geen alternatieven zijn moet bepaald worden of realisatie van het project noodzakelijk is om dwingende redenen van groot openbaar belang zoals volksgezondheid, veiligheid of aanzienlijke verbeteringen voor het milieu. Als daarvan sprake is kan het project doorgang vinden nádat compenserende maatregelen zijn genomen. Als daarvan geen sprake is dient overleg te worden gepleegd met de Europese commissie.

In principe geldt het voorzorgsbeginsel (het nee, tenzij... principe). Dat betekent dat wijziging van het bestaande gebruik en/of nieuwe projecten slechts onder bepaalde voorwaarden mogelijk zijn. Simpel gezegd komt het beschermingsregime erop neer dat de kwaliteit van het gebied niet mag verslechteren. Bovendien moet worden voorkomen dat er zo'n grote verstoring optreedt dat de soorten, waarvoor de SBZ is aangewezen, in hun voortbestaan worden bedreigd (significante effecten²).

Deze bepaling verplicht lidstaten tot het steeds opnieuw beoordelen van het bestaand gebruik of nieuwe plannen/projecten in of in de omgeving van een aangewezen SBZ.

2. De term significant effect is in de richtlijn niet omschreven. Kijkend naar de doelstelling van de richtlijn kan het begrip significant effect worden uitgelegd als negatieve veranderingen in de populatie, verkleining van het natuurlijke verspreidingsgebied en/of verkleining van de habitat, waardoor de bestaande populatie op de lange termijn niet stand kan houden. Hierbij gaat het met name om soorten of habitats waarvan het verspreidingsgebied voor een belangrijk deel op het Europese grondgebied ligt. Belangrijk toetspunt hierbij is de aantasting van de natuurlijke kenmerken (grondwaterstand, (grond-)waterkwaliteit, bodemgesteldheid, rust e.d.) van het gebied.

2.3 Habitatrictlijn

De Nederlandse regering heeft De Wieden genomineerd als Speciale beschermingszone (SBZ) in het kader van de Habitatrictlijn. De Europese Commissie (EC) dient deze lijst te bekrachtigen. Zodra het gebied door de EC op de lijst van communautair belang is geplaatst, is het toetsingskader van art. 6, leden 2, 3, en 4, van toepassing.

Hoewel de Europese Commissie nog geen lijst heeft vastgesteld van gebieden van communautair belang (internationale lijst van SBZ in het kader van de Habitatrictlijn), dient de overheid er wel voor te waken dat de huidige kwaliteit van de genomineerde gebieden in tussentijd niet verslechtert.

2.4 Structuurschema Groene Ruimte (I)

Naast de bescherming op basis van Europese richtlijnen (en Natuurbeschermingswet 1998) is De Wieden aangewezen als kerngebied in de Ecologische Hoofdstructuur.

De bescherming van een kerngebied in de ecologische hoofdstructuur is vastgelegd in de Structuurschema Groene Ruimte (I). Hierin is aangegeven dat voor de instandhouding van kerngebieden een basisbescherming geldt.

Dit betekent het handhaven van:

- bestaande bodemopbouw en -structuur
- het bestaande bodemreliëf
- de bestaande waterhuishouding
- de bestaande natuurlijke processen
- de kwaliteit van bodem, water en lucht
- de bestaande sedimentatie-en erosieprocessen
- de bestaande ontsluiting en rust
- de bestaande landschapstructuur

Ingrepen en ontwikkelingen in en in de onmiddellijke nabijheid van de kerngebieden zijn niet toegestaan indien deze wezenlijke kenmerken of waarden van het kerngebied aantasten. Alleen bij zwaarwegend maatschappelijk belang kan hiervan worden afgeweken.

De juridische bescherming van het kerngebied dient vastgelegd te zijn in het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Steenwijk

Het kerngebied valt in dit geval samen met de Speciale BeschermingsZone (SBZ). Als een kerngebied in de EHS samenvalt met een aangewezen SBZ is het beschermingsregime voor de SBZ leidend. Bij de toetsing moet echter wel de natuurwaarden, waarvoor het gebied in het kader van een andere regelgeving is aangewezen, worden meegewogen.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidig gebruik

Het projectgebied is momenteel in gebruik als weidegebied en bestaat voornamelijk uit voedselrijk grasland met verschillende sloten langs de percelen. De nieuwe bouwlocatie voor 114 woningen in het zuiden van Vollenhove vormt een uitbreiding van de oostelijk aangrenzende nieuwbouwwijk Noordwal.

Tussen de het projectgebied en de bestaande nieuwbouwwijk ligt een recente watergang van circa 10m breed. De breedte van de sloten langs de percelen varieert tussen de 1,5 en 2 meter breed. De sloten staan in het zuiden in verbinding met een bredere watergang van circa 4m. De centraal gelegen sloten lopen in het noorden dood.

Het oostelijk deel van het terrein is recentelijk opgehoogd en niet meer in gebruik. Dit deel bestaat uit een met ruigtevegetatie begroeid braak terrein.

3.2 Beschrijving natuurwaarden

3.2.1 Inleiding

Bij de beschrijving van natuurwaarden zijn vogels buiten beschouwing gelaten, mits het projectgebied niet van belang is voor de kwalificerende soorten van het nabijgelegen vogelrichtlijngebied De Wieden. Reden hiervoor is dat het niet mogelijk is een ontheffing van de verbodsbepalingen ten aanzien van vogels aan te vragen. Om te voorkomen dat nesten van vogels worden aangetast of verstoord dienen de werkzaamheden dan ook buiten het broedseizoen aan te vangen. Werkzaamheden kunnen wel plaats vinden binnen het broedseizoen indien vooraf een groundbewerking heeft plaatsgevonden dusdanig dat er tijdens het broedseizoen geen nestelmogelijkheden zijn (bv. ploegen).

Voor de overige plant- en diergroepen die in en rond het plangebied voorkomen is alleen aandacht besteed aan (mogelijk) voorkomende beschermde soorten.

3.2.2 Resultaten bureaustudie

Het projectgebied ligt binnen de km-hokken 192-520, 192-521 en 193-521. Het meest representatieve km hok vormt echter 193-521, omdat de overige twee een afwijkend beeld geven door de aanwezigheid van het Kadoeler- en Vollenhovermeer binnen de km-hokken.

Uit de globale gegevens van het natuurloket blijkt dat in het km hok 193-521 drie beschermde vaatplanten telt, acht beschermde zoogdiersoorten, twee

beschermde broedvogelsoorten en één beschermde amfibiesoort. Volgens de gegevens van het Natuurloket is het kilometerhok over het algemeen slecht tot matig onderzocht op natuurwaarden.

Naast de informatie van het natuurloket zijn gegevens opgevraagd van voorkomende soorten in het kilometerhok 193-521 bij de provincie Overijssel en is een aanvullende literatuurstudie verricht.

Op basis van de bureaustudie zijn in tabel 1 de beschermde soorten opgenomen die in km-hok 193-521 zijn waargenomen.

Tabel 1: Potentieel voorkomende soorten in km-hok 193-521 (bureaustudie)

Soort		Beschermingstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora en faunawet	Habitat IV - /Vogelrichtlijn	Soort van de rode lijst ¹
Zoogdieren (bron: prov. Overijssel; Bode, e.a. (1999))				
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	X		
Mol	<i>Talpa europaea</i>	X		
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	(X)		Kw
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	X		
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>			
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	(X)	X	Kw
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	X	X	
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	X	X	
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X	X	
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	X	X	
Rosse vleermuis	<i>Nyctallus noctula</i>	X	X	
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X	X	
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	X	X	
Amfibieën (bron: prov. Overijssel)				
Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	X	X	
Middelste groene kikker	<i>Alytes obstetricans</i>	(X)		
Meerkikker	<i>Alytes ripidibunda</i>	(X)		
Bruine kikker	<i>Alytes temporaria</i>	(X)		
Kevers (bron: prov. Overijssel)				
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>	(X)	X	
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>	(X)	X	

¹ Verklaring code rode lijst: Kw = Kwetsbaar

(X) Mogelijk, maar niet aangetroffen

Het feit dat er wettelijk beschermde soorten in het kilometerhok voorkomen, wil nog niet zeggen dat deze soorten ook in het plangebied voorkomen, aangezien het plangebied maar een klein deel uitmaakt van het betreffende kilometerhok.

Het veldbezoek, waarvan hieronder verslag wordt gedaan, zal meer duidelijkheid brengen over het (mogelijk) voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het plangebied.

3.2.3 Veldverkenning

Op 17 juni is het projectgebied bezocht. De biotopen binnen het gebied bestaan uit vlakke voedselrijke graslanden, braak terrein en sloten en slootkanten.

Op basis van de inventarisatiegegevens van het kilometerhok, de literatuurgegeven, het veldbezoek en het aanvullend veldwerk naar vissen, zoogdieren en amfibieën (zie bijlage aan het eind van dit rapport), is ingeschat welke beschermde diersoorten in het plangebied naar alle waarschijnlijkheid voorkomen. De verwachte soorten en het beschermingsregime waar deze soorten onder vallen zijn in tabel 2 opgenomen.

Hieronder wordt een korte beschrijving gegeven van de verschillende aangetroffen biotopen.

Graslanden

De regelmatig gemaaide graslanden zijn voedselrijk en relatief soortenarm. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten tussen het gras waargenomen. Naast tekenen van de aanwezigheid van een enkele mol (molshoop) aan de zuidzijde van het terrein werden de graslanden bezocht door Kieviten, Scholeksters en Grutto's. De aangetroffen relatief natte graslanden zijn voor met name verschillende muizensoorten, Egel en Haas een potentieel leefgebied. Voor de vleermuizen en de ree zullen deze graslanden slechts als foeragegebied worden gebruikt.

Sloten en slootkanten

De sloten en slootkanten herbergen de hoogste natuurwaarden. Een enkele sloot was plaatselijk dichtbegroeid met riet (meest westelijke sloot) maar de overige waren open met helder water en een gevarieerde begroeiing. Alleen de restanten van de sloot aan de noordelijke ontsluitingsweg stonden droog.

Op de slootkanten werden voornamelijk niet beschermde planten aangetroffen zoals Riet, Egelsboterbloem, Gele lis, Waterbies, Grote Egelskop, Grote kattenstaart en Lisdodde. In de sloten werd Pijlkruid en Kikkerbeet gevonden.

De enige beschermde plant die gevonden werd was de Zwanebloem. Deze soort werd in grote getale aangetroffen in de centrale sloten van het projectgebied.

De ruige slootkanten langs de heldere sloten in het plangebied vormen een potentieel leefgebied voor de beschermde waterspitsmuis. Daarom is een aanvullende inventarisatie uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze soort in het plangebied. Uit het inventariserend onderzoek kwam naar voren dat de Waterspitsmuis niet in het plangebied voorkomt. In de bijlage van dit rapport wordt uitgebreid verslag gedaan van de inventarisaties.

In alle sloten zijn tijdens het gebiedsbezoek kikkers uit het groene kikker complex aangetroffen. Het betreft hier zeer waarschijnlijk de Middelste Groene kikker. Tijdens het aanvullende inventariserende onderzoek werd de strikt beschermde Rugstreeppad uitsluitend aangetroffen in de ecologisch

aangelegde sloot die de huidige nieuwbouwwijk begrensd alsmede in een aantal tuinen (zie voor ligging van de vindplaatsen het verspreidingskaartje in de bijlage).

De sloten in het plangebied zijn geschikt als verblijfplaats voor de Grote- en Kleine Modderkruiper. In het kader van het aanvullende inventariserende veldonderzoek zijn de sloten van het plangebied ook onderzocht op de aanwezigheid van deze wettelijk beschermde vissoorten. De Kleine Modderkruiper is aangetroffen aan de rand van het plangebied in de ecologische sloot die de huidige nieuwbouw begrensd (zie voor ligging van de locaties het kaartje in de bijlage van dit rapport). In de rest van het plangebied is deze soort niet aangetroffen. Ook de aanwezigheid van de Grote Modderkruiper is niet vastgesteld.

Ruigten

Op het oostelijk gelegen deel van het terrein, grenzend aan de brede sloot die het plangebied van het naastgelegen nieuwbouwwijk scheidt, zijn verschillende algemene voorkomende ruigtesoorten waargenomen. Het betreft op deze locatie een pioniervegetatie omdat hier recentelijk grond is opgebracht.

Tabel 2: te verwachten soorten projectgebied (veldverkenning)

Ned. Naam	Wet. Naam	Status			Biotopen		
		Flora en faunawet	Habitatrichtlijn IV/ Vogelrichtlijn	Rode lijst	Graslanden	Stootkanten en sloten	Ruigten
Zoogdieren							
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	X		Kw		X	
Mol*	<i>Talpa europaea</i>	X			X		X
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	X			X	X	X
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	X			X	X	X
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	X				X	
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X			X	X	X
Amfibieën							
Rugstreeppad*	<i>Bufo calamita</i>	X	X			X	
Middelste groene kikker*	<i>Alytes obstetricans</i>	X				X	
Bruine kikker	<i>Alytes temporaria</i>	X				X	
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	X				X	
Broedvogels							
Grutto*	<i>Limosa limosa</i>	X			X		
Scholekster*	<i>Haematopus ostralegus</i>	X			X		
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	X			X		
Vissen							
Kleine Modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	X				X	
Vaatplanten							
Zwanebloem*	<i>Butomus umbellatus</i>	X				X	

		Status			Biotopen		
		Flora en faunawet	Habitatrichtlijn IV/ Vogelrichtlijn	Rode	Graslanden	Slootkanten en sloten	
Ned. Naam	Wet. Naam						

¹ Verklaring code rode lijst: Kw =kwetsbaar

* Waargenomen tijdens veldverkenning

Overige wettelijk beschermde soorten

Voor de verschillende vleermuissoorten is het plangebied alleen geschikt als foerageerplaats en niet als leef- of verblijfplaats. Deze soorten zijn daarom niet opgenomen in tabel 2.

Door het ontbreken van bomen wordt het voorkomen van de in tabel 1 genoemde, maar niet feitelijk waargenomen, Juchtleer- en Heldenbokkever uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen wettelijk beschermde Reptielen, Vlinders, Libellen, Mossen, en Slakkensoorten gevonden. Gezien de aard van de aangetroffen biotopen worden deze ook niet in het plangebied verwacht.

3.3 Conclusies natuurwaarden

Uit de resultaten van de bureaustudie en het aanvullend veldbezoek komt naar voren dat het projectgebied een relatief hoge natuurwaarde heeft met de talrijke beschermde soorten volgens de Flora- en faunawet en enkele strikt beschermde soorten die opgenomen zijn in bijlage 4 van de habitatrichtlijn.

De natuurwaarde van het Noordwal projectgebied is vooral hoog in en rond de sloten. Naast de talrijke algemeen beschermde soorten volgens de Flora- en faunawet is ook de Rugstreepad aangetroffen die beschermd is volgens de Habitatrichtlijn. Deze soort is opgenomen in bijlage 4 van de habitatrichtlijn en is daarom beschermd onder het zwaarste regime.

Het projectgebied vormt hiernaast een habitat voor onder meer de volgende algemeen beschermde diersoorten: Egel, Mol Haas, Veldmuis, Huisspitsmuis en Woelrat en onder de amfibieën de kikkers uit het Groene kikkercomplex, Bruine kikker en kleine watersalamander. Het gaat hier om diersoorten die algemeen voorkomen in Nederland, maar wel wettelijk zijn beschermd conform de Flora- en faunawet.

De enige aangetroffen beschermde plant is de zwanebloem, die op diverse locaties langs de sloten groeit.

De in het km-hok waargenomen vleermuissoorten zijn eveneens algemeen voorkomend in Nederland. Deze soorten zijn echter opgenomen op bijlage IV

van de Habitatrichtlijn. Daardoor geldt voor deze soorten het strengste beschermingsregiem.

Op de naburige weilanden werden tijdens het veldbezoek jongen gesignaleerd van Kievitten en grutto's. Het projectgebied vormt tezamen met de naburige weilanden een broedbiotoop voor diverse vogels.

De aangetroffen rugstreeppad en de overige waargenomen beschermde kikkersoorten gebruiken het gebied als leef- en voortplantingsgebied.

4 Toetsing planontwikkeling

4.1 Beschrijving ingreep

Bij de realisatie van het projectgebied worden de graslanden omgevormd tot een woonwijk. Het terrein wordt opgehoogd en de centrale sloten worden gedempt. De omringende sloten blijven gehandhaafd. Een groot deel van het terrein wordt verhard en er worden 114 nieuwe woningen gebouwd.

4.2 Effecten ingreep op beschermde natuurwaarden

4.2.1 Effecten op beschermde soorten

Uit hoofdstuk 3 komt naar voren dat in het gebied een aantal algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën in het plangebied voorkomen, waaronder de Egel, Mol, Haas, Veldmuis, Huisspitsmuis en Woelrat en onder de amfibieën de kikkers uit het Groene kikkercomplex, Bruine kikker en de Kleine Watersalamander. Hiernaast komt in de ecologische sloot tussen het plangebied en de reeds aanwezige nieuwbouw de strikt beschermde Rugstreeppad voor.

Het grootste effect op de natuurwaarden van het terrein vormt de demping van de centrale sloten. Hierbij wordt een klein deel van het biotoop van de aangetroffen beschermde flora en fauna soorten aangetast. Het gaat hier dan om een aantal amfibieën en de Kleine Modderkruiper. Omdat het slechts een klein deel van het biotoop in de directe omgeving betreft zal er geen significante afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de planten- en diersoorten die hier voorkomen. Omdat de ecologische sloot op de grens tussen het plangebied en de huidige nieuwbouw behouden blijft, zal het duurzaam voortbestaan van de daar voorkomende Rugstreeppadden niet in gevaar komen. Door in de toekomstige nieuwbouwwijk gunstige leefomstandigheden te creëren voor de Rugstreeppad, kan de populatie in het gebied worden versterkt en het aantal exemplaren in aantal toenemen.

Voor de verschillende vleermuissoorten is het plangebied alleen geschikt als foerageerplaats en niet als leef- of verblijfplaats. De voorgenomen ingreep in het plangebied zelf zal derhalve geen negatieve invloed hebben op het voortbestaan van deze soorten.

Door de aanleg van een woonwijk veranderen wel directe omgevingsfactoren als licht, geluid, en bevolkingsdruk naar het naburige weidegebied. Omdat de uitbreiding echter aansluit op bestaande bebouwing, is de invloed van deze veranderde factoren op de omringende natuurwaarden beperkt.

Voor de vogelsoorten Grutto, Kievit en Scholekster geldt dat door de ontwikkeling van het projectgebied een klein deel van hun potentiële broedbiotopen verloren gaan. Het betreft echter algemeen voorkomende soorten en in de omgeving zijn voldoende alternatieve locaties voorhanden. Deze soorten zijn voor hun voortbestaan niet afhankelijk van het gebied.

4.2.2 Habitat- en Vogelrichtlijngebied 'De Wieden'

Het projectgebied ligt relatief ver af van het habitatrichtlijngebied de Wieden. Bovendien ligt de bebouwde kom van Vollenhove tussen het projectgebied en de Wieden waardoor er geen belangrijke ecologische relatie wordt verwacht tussen het projectgebied en het beschermde natuurgebied.

4.3 Conclusies effecten

De ontwikkeling van het projectgebied heeft voor de algemeen voorkomende beschermde soorten geen invloed op het voortbestaan van de soort. De demping van de centrale sloten moet dan wel op een natuurvriendelijke wijze plaatsvinden.

Op de vleermuizen die ook onder het strenge beschermingsregiem vallen heeft de planontwikkeling eveneens geen invloed, omdat alleen het foerageergebied van de vleermuizen wordt aangetast en er voldoende alternatieve locaties in de omgeving aanwezig zijn.

Omdat de ecologische sloot op de grens tussen het plangebied en de huidige nieuwbouw behouden blijft, zal het duurzaam voortbestaan van de daar voorkomende Rugstreeppad niet in gevaar komen. Door in de toekomstige nieuwbouwwijk gunstige leefomstandigheden te creëren voor de Rugstreeppad, kan de populatie in het gebied worden versterkt en het aantal exemplaren in aantal toenemen.

5 Samenvatting en aanbevelingen

5.1 Samenvatting resultaten

Aanwezigheid beschermde soorten

Binnen het projectgebied komen verschillende beschermde zoogdier, vis- en amfibiesoorten voor en één beschermde plant. Het merendeel van deze soorten zijn algemeen voorkomend in Nederland. De waargenomen vleermuissoorten zijn eveneens algemeen voorkomend in Nederland.

In het projectgebied is echter ook de strikt beschermde Rugstreeppad aangetroffen. Deze soorten zijn opgenomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Daardoor geldt voor deze soorten het strengste beschermingsregiem.

Bescherming volgens Flora en faunawet

De ontwikkeling van het projectgebied heeft voor de algemeen voorkomende beschermde soorten geen invloed op het voortbestaan van de soort. Voor de vleermuissoorten die onder het strenge beschermingsregiem vallen heeft de planontwikkeling eveneens geen invloed, omdat alleen het foerageergebied wordt aangetast en er voldoende alternatieve terreinen in de omgeving van het plangebied liggen.

Omdat de ecologische sloot op de grens tussen het plangebied en de huidige nieuwbouw behouden blijft, zal het duurzaam voortbestaan van de daar voorkomende Rugstreeppad niet in gevaar komen. Door in de toekomstige nieuwbouwwijk gunstige leefomstandigheden te creëren voor de Rugstreeppad, kan de populatie in het gebied worden versterkt en het aantal exemplaren in aantal toenemen.

5.2 Aanbevelingen

Geadviseerd wordt om in het kader van de Flora en faunawet, artikel 75 voor aanvang van de werkzaamheden bij LASER een ontheffing aan te vragen voor ruimtelijk ingrepen. Het gaat hier om een ontheffing voor de Egel, Mol, Haas, Veldmuis, Huisspitsmuis en Woelrat en onder de amfibieën de Groene kikker, Bruine kikker en de Kleine Watersalamander. Het is ons inziens niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen voor de Rugstreeppad, aangezien deze soort met name is aangetroffen in de ecologische sloot gelegen tussen het plangebied en de reeds bestaande nieuwbouw.

Geadviseerd wordt om in de toekomstige nieuwbouwwijk gunstige leefomstandigheden te creëren voor de Rugstreeppad, waardoor het aantal exemplaren in het gebied kan toenemen.

In tabel 3 zijn deze beschermde soorten waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd met hun beschermingsstatus opgenomen.

Een ontheffing is geldig voor een maximale duur van 5 jaar. Aanbevolen wordt om de ontheffingsaanvraag circa een half jaar voor aanvang van de werkzaamheden aan te vragen.

Voor de procedure voor de aanvraag van een ontheffing moet rekening worden gehouden met een doorlooptijd van circa drie maanden, mits er geen bezwaren worden ingediend.

Omdat voor vogels geen ontheffing aangevraagd kan worden, dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten (augustus – februari). Werkzaamheden kunnen eventueel ook in het broedseizoen plaatsvinden mits de graslanden vóór het broedseizoen omgeploegd worden.

Tabel 3: soorten waarvoor geadviseerd wordt een ontheffing aan te vragen

Ned. Naam	Wet. Naam	Status		
		Flora en faunawet	Habitatrichtlijn IV/	Vogelrichtlijn Rode lijst
Zoogdieren				
Egel	Erinaceus europaeus	X		
Mol	Talpa europaea	X		
Veldmuis	Microtus arvalis	X		
Haas	Lepus europaeus	X		
Woelrat	Arvicola terrestris	X		
Huisspitsmuis	Crocidura russula	X		
Amfibieën				
Middelste groene kikker	klepton esculenta	X		
Bruine kikker	temporaria	X		
Kleine watersalamander	Triturus vulgaris			
Vaatplanten				
Zwanebloem	Butomus umbellatus	X		

Literatuur

Bode, A., e.a., 1999, Zoogdieratlas van Overijssel, Uitgeverij Waanders B.V., Zwolle

Natuurloket: www.natuurloket.nl

Provincie Overijssel, Provinciaal Ecologisch Kenniscentrum (de heer M.A. Heinen)

Provincie Overijssel, 2002, Afstemmingsplan Recreatie en Natuur, Noordwest Overijssel

Provincie Overijssel, 2002, kaart 'Noordwest Overijssel, Vegetatietypen & Fauna'

Bijlage: aanvullend inventariserend onderzoek Vollenhove Noordwal

Inleiding

Op drie plaatsen in de gemeente Steenwijkerland is in de zomer van 2003 fauna-onderzoek gedaan. Dit hield verband met plannen voor ontwikkeling van woningbouw op deze terreinen.

Bij de Johan van de Kornputkazerne in Steenwijk werd het gebruik van gebouwen en bomen door vleermuizen bepaald. Hier werd samengewerkt met leden van de Zoogdierwerkgroep Overijssel () en ().

In de Bentpolder bij Vollenhove en bij 't Haagje in Wanneperveen werden muizen gevangen en het voorkomen van amfibieën en vissen onderzocht.

Methoden

Kleine zoogdieren

Er werd met name gezocht naar de waterspitsmuis. Daarom lag de aandacht geheel op de omgeving van watergangen. Er werd gevangen met inloopvallen van het Longworth type, een aluminium lifetrapp met een ruim leefgedeelte en een smalle inlooptunnel.

De leefruimte was gevuld met droog hooi en lokvoedsel, bedoeld om muizen tenminste 6-8 uur in goede conditie te houden.

De vallen werden in rijen van ongeveer 20 in het talud van sloten gezet. Ze stonden paarsgewijs met een afstand van ongeveer 10 m tussen de paren. Daarmee waren de raaien ongeveer 100 m lang.

Er werden alleen vallenrijen gezet langs sloten waar de sloot zelf een zichtbaar goede kwaliteit had of de oevervegetatie voldoende structuur (liefst beide). Waterspitsmuizen leven namelijk zowel onder water (jacht) als op het land (nest). Van elke raai werd een globale beschrijving gemaakt.

Verder werd gekozen voor oevers met minimale storing door huisdieren, mensen en vee.

Op dag 1 werden de vallen gezet, voorzien van lokvoedsel en vergrendeld. Daardoor konden de muizen enkele dagen ongehinderd in- en uitlopen. Het lokvoedsel bestond uit pindakaas met havermout, dat vanwege de sterke geur bijna alle soorten aantrekt en vliegenmaden om spitsmuizen in het bijzonder aan te trekken (insekteneters).

Op dag 3 werden de vallen in de middag op scherp gezet, eventueel van droog hooi en verse maden voorzien. Vanaf dat moment werd ongeveer om de 8 uur gecontroleerd ('snachts, 'smorgens en 'smiddags). Gevangen muizen werden gedetermineerd en vrijgelaten.

Op de ochtend van de 6^e dag werden de vallen opgeruimd. Soms werden de vallen al eerder opgeruimd of werden op dag 3 nog nieuwe vallen geplaatst (met een prebaittijd van slechts 1 dag). Dit was het geval bij biotopen buiten het eigenlijke onderzoeksgebied.

Het vangen vond plaats tussen 15 augustus (dag 1) en 20 augustus (dag 6).

Verder werden losse waarnemingen van kleine zoogdieren genoteerd.

Vissen en amfibieën

Alle waarnemingen van amfibieën bij het werk voor het muizenvangen werden genoteerd.

Speciaal voor amfibieën werden alle plekken bezocht, die geschikt waren als overwinteringsplaats op het land. Dit waren alle erven grenzend aan het onderzoeksgebied met opslag van stenen, dakpannen, hout etc. waarvoor toestemming verkregen werd (stippen op de inventarisatiekaarten).

Verder werden alle bewoners gevraagd goed gedocumenteerde waarnemingen door te geven van rugstreeppadden.

Alle sloten in het onderzoeksgebied werden systematisch bij daglicht bemonsterd. Ongeveer elke 50 meter werden tenminste 4 gerichte scheppen met een steeknet gedaan (onder de oevervegetatie, in de waterplanten, van de bodem), om kikkers, padden, salamanders en vissen te vangen. De plekken werden globaal beschreven. Op de inventarisatiekaarten zijn de bemonsterde sloten aangegeven.

Resultaten Vollenhove

Kleine zoogdieren

Op 5 plaatsen werden in oevers een rij lifetraps gezet. Rij V2 en V3 lagen in het onderzoeksgebied. De andere rijen (V1, V4 en V5) lagen daarbuiten langs kansrijke sloten.

Vollenhove 2003

Rijen lifetraps muizen

De vangsten met lifetraps zijn weergegeven in de tabel 1.

Er werd weinig gevangen. Huisspitsmuis kwam het vaakst in de vallen voor. Verder een enkele woelrat en een veldmuis. Beide laatste soorten komen veel meer voor, getuige de aanwezige gangenstelsels in de graslanden en oevers. Opvallend was dat er geen

Dwergspitsmuizen of bosspitsmuizen gevangen werden, terwijl dat in die periode op veel andere plaatsen in de regio wel het geval was (Wanneperveen, Zwolle).

Het overal voorkomen van de huisspitsmuis, die normaal enigszins gebonden is aan erven, kan veroorzaakt zijn door het langdurig warme en droge weer. In juli en augustus viel geen neerslag van betekenis en lag de dagtemperatuur bijna constant boven de 20 graden C.

Er waren altijd enkele katten aan het jagen. Deze lusten wel woelmuizen en woelratten, maar geen spitsmuizen. Vanwege de droogte was de bovengrond (klei) zeer hard. Muizen konden in deze grond niet zo gemakkelijk graven, wanneer zij wilden vluchten. Hierdoor zijn mogelijk relatief veel woelmuizen en woelratten door katten gevangen. Misschien is dit een oorzaak van de dominantie van huisspitsmuizen.

De kwaliteit van de sloten was bijna overal zeer goed. Soortenrijke watervegetaties, met veel waterinsecten, amfibieën en kleine vissen, gecombineerd met zeer helder water. Alleen het geschoonde en ruige deel van V3 had geen kwaliteit (geen watervegetatie). Slechts bij enkele sloten was ook de oever van hoge kwaliteit. Bij V2 en V5 was er voldoende structuur in de oevervegetatie, hoewel soortenarm. Bij de helft van V3 was een zeer goede vegetatiestructuur en soortenrijkdom aanwezig.

Over het algemeen is er op het land te weinig natuurlijke vegetatie voor waterspitsmuizen.

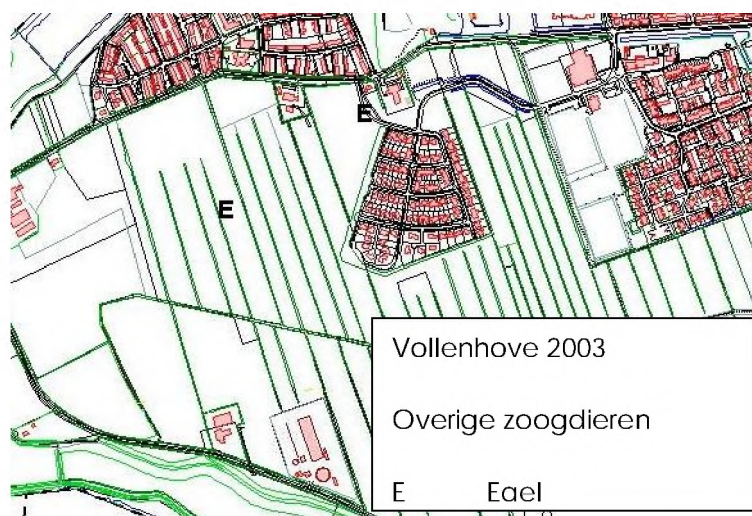
Tabel 1. resultaten muizenonderzoek Vollenhove

rij	biotoop	ronde 1	ronde 2	ronde 3	ronde 4	ronde 5	ronde 6	ronde 7
V1	soortenrijke heldere sloot met begraasde oever	-----	-----	----	geen	geen	geen	1 Wr
V2	soortenrijke heldere sloot met onbegraasde oever	3 Hsm	4 Hsm	2 Vm 1 Hsm	5 Hsm	4 Hsm 1 Wr	4 Hsm	4 Hsm
V3	geschoonde heldere sloot met ruige oever, deels soortenrijke oever	4 Hsm	3 Hsm 1 Vm	1 Hsm	2 Hsm 1 duo Hsm	4 Hsm	4 Hsm	3 Hsm
V4	soortenrijke heldere sloot met gemaaide oever	geen	1 Hsm	geen	geen	1 Hsm	-----	-----
V5	soortenrijke heldere sloot met hoge oevervegetatie	-----	1 Hsm	-----	1 Hsm	geen	-----	-----

Legenda tabel

Hsm Huisspitsmuis
Vm Veldmuis
Wr Woelrat
----- niet gevangen
geen geen vangsten
duo twee dieren tegelijk gevangen

Andere zoogdieren die waargenomen werden, waren egels, ook midden in het open weidegebied (bijgaand kaartje).

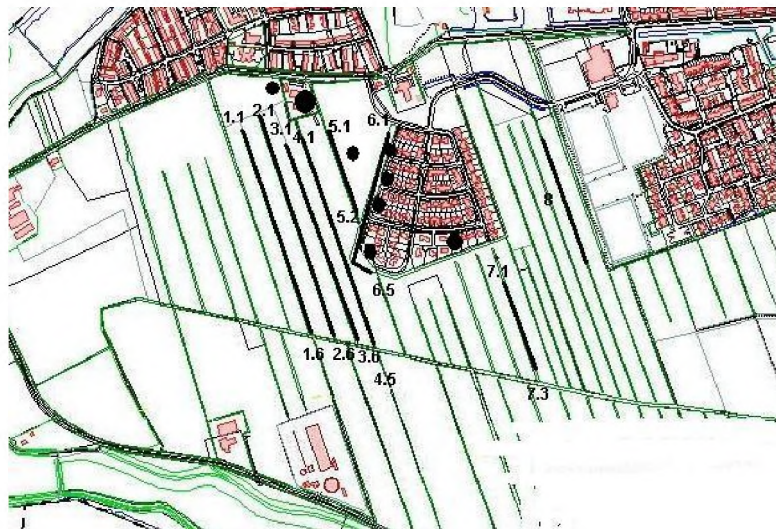

Aanbevelingen vanuit de zoogdierfauna.

Met name de oeervervegetatie zou meer ontwikkeld kunnen worden. De onderwatervegetatie is al zeer goed ontwikkeld. Overdimensionering van sloten (verlagen van de oever) zou welkom zijn. Dan komt er voor meer zoogdiersoorten en ook voor waterspitsmuizen meer ruimte en kunnen de dieren zich beter verstoppen voor jagende katten en andere roofdieren. Katten jagen bij voorkeur in open terrein en niet in dichte vegetatie .

Vissen en amfibieën

De resultaten van het systematisch bemonsteren van de sloten staat in onderstaande tabellen. De locaties zijn te vinden op het kaartje "slootonderzoek".

Vollenhove 2003	Slootonderzoek
3.1	3.n
	Bemonsterde sloot met onderzoekspunten 1 t/m n
	Onderzocht punt voor overwinterende amfibieën

Tabel 2. resultaten slootonderzoek Vollenhove

sloot	plek	planten e.a.	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 1	1.1	pitrus, zandbodem, geen slib	5 Ts	-	-
helder water met kikkerbeet, plat fonteinkruid, kranswier, glanswier, smalle waterpest, zwanebloem oevers met ruig gras	1.2	id.	2 Ts	-	Bprat
	1.3	meer slib, holpijp, drijvend fonteinkruid, tweerijige zegge	6 Ts	-	-
	1.4	id.	3 Ts	-	-
	1.5	id, meer open water	2 Ts	-	-
	1.6	veel open water	1 Ts	-	-
	1.7	veel slib, geheel open water, weinig waterplanten	-	-	-

sloot	plek	planten e.a.	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 2	2.1	zandbodem, geen slib	8 Ts	-	-
ruige oever met zeebies, helder water met kranswier, smalle waterpest, zwanebloem, fijn fonteinkruid, kikkerbeet	2.2	Biezeknoppen, Kleine egelskop, drijvend en plat fonteinkruid	4 Ts	-	-
	2.3	brede waterpest, veel zwanebloem	5 Ts	-	-
	2.4	gewone zegge	-	-	1 Gsw
	2.5	veel kranswier	-	-	2 Aimp
	2.6	veel slib, meer open water	8 Ts	1 Gk	-

sloot	plek	planten e.a.	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 3	3.1	geen water	-	-	-
kleine voedselrijke sloot, veel groenalg, weinig waterplanten, veel helofyten (zwanebloem, holpijp, grote egelskop, pijptorkruid), oevers ruig	3.2	geen waterplanten	10 Ts	-	1 Ggw
	3.3	typisch	10 Ts	-	-
	3.4	typisch	10 Ts	-	1 Gsw
	3.5	breder, meer open water	8Ts	-	-
	3.6	zeer open sloot	-	-	-

sloot	plek	planten e.a.	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 4	4.1	geen waterplanten	2 Ts 3 Ba	-	-
geschoonde sloot, weinig waterplanten (smalle waterpest, kikkderbeet, watervorkje), oevers ruig met helofyten	4.2	id.	15 Ts 1 Ba	-	-
	4.3	id, maaisel in sloot	3 Ts	1 Kw 1 Gk	1 Gsw
	4.4	typisch	5 Ts	-	-
	4.5	typisch	10 Ba	-	-

sloot	plek	planten e.a.	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 5	5.1	Watervorkje, Puntskroos	-	-	-
geschoonde sloot, bijna geen waterplanten, een oever ruig gras, andere oever ruigte	5.2	maaisel in water	-	1 G k	-

sloot	plek	planten e. a.	vissen	amfibieën	insecten e.a.
Vollenhove 6	6.1	typisch	1 Kmk	-	-
geschoonde diepe	6.2	typisch	-	-	1 Gsw

sloot met aarvederkruid, ondiepe oeverzone met soortenrijke helofyten	6.3	typisch	1 Kmk	-	Staafwants
	6.4	steile oeverzone, helofyten verspreid in sloot, waterpest, kranswier, kikkerbeet. Oever met struikjes	-	-	rivierkreeft
	6.5	oever met ruig gras	-	-	2 Amix

sloot	plek	planten e.a.	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 7	7.1	veel zwanebloem	-	-	1staafwants 1 Gsw. 1 Amix
heldere sloot met soortenrijke waterveg. (Kranswier, smalle en brede waterpest, plat fonteinkruid, drijvend fonteinkruid, veelwortelig kroos) weinig helofyten, oevers kort gemaaid en begraasd	7.2	id	-	-	1 Gsw veel Sch
	7.3	veel grote egelskop	1 zeelt	-	-

sloot	vissen	amfibieën	insecten
Vollenhove 8	-	-	
heldere sloot met soortenarme waterveg. (smalle en brede waterpest, veelwortelig kroos), veel helofyten (zwanebloem, holpijp, pijlkruid, grote egelskop) een oever kort gemaaid met soortenrijk grasland, (pijptorkruid) een oever ruig met rietgras en distel	veel Ts	Bk enkele	veel Staafwants

Legenda soorten

- Ts Tiendoornige stekelbaars
- Ba Baars
- Bprat Brachytron pratense (Glassnijder)
- Aimp Anax imperator (keizerlibel)
- Gk groene kikker
- Kmk Kleine modderkruiper
- Amix Aeshna mixta (paardenbijter)

Gsw Grote spinnende watertor
Sch Schrijvertje
Ggw Geelgerande watertor

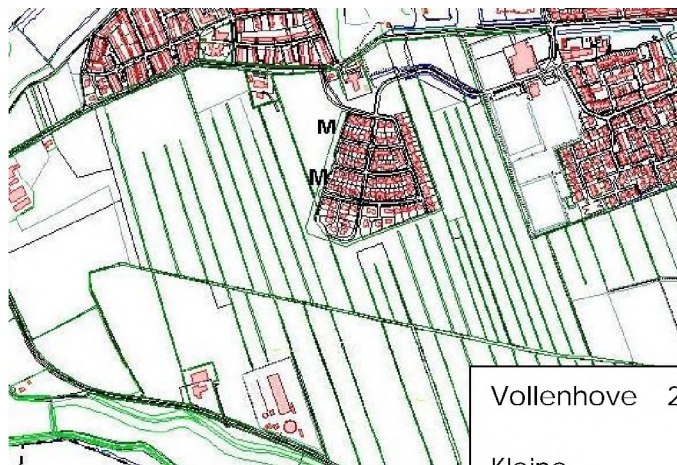
Het resultaat van dit onderzoek was de vondst van Kleine modderkruipers in het onderzoeksgebied (zie soortkaartje). Slechts in een sloot werd de soort gevangen. Daar was hij redelijk algemeen en goed bekend bij de kinderen die er met schepnetjes visten. In de andere sloten is hij niet gevangen. Dit kan komen door het grote verschil in structuur. De bewuste sloot was recent verbreed en had een ondiepe natte oever gekregen.

De modderkruipers werden gevangen op de rand van de natte oever, die daar kaal was, in de nabijheid van de volop groeiende helofyten. Op zo'n plek zijn ze gemakkelijk te vangen.

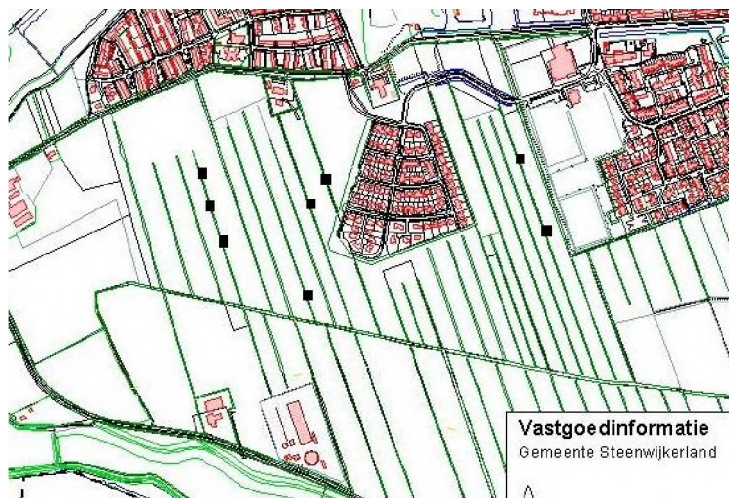
De andere sloten waren geheel gevuld met waterplanten en of een dikke laag slib, waar de vissen in konden schuilen en ze nauwelijks gevangen konden worden. Nergens was een ondiepe natte oever aanwezig. Toch is de Kleine modderkruiper ongetwijfeld ook in de andere sloten aanwezig.

2003

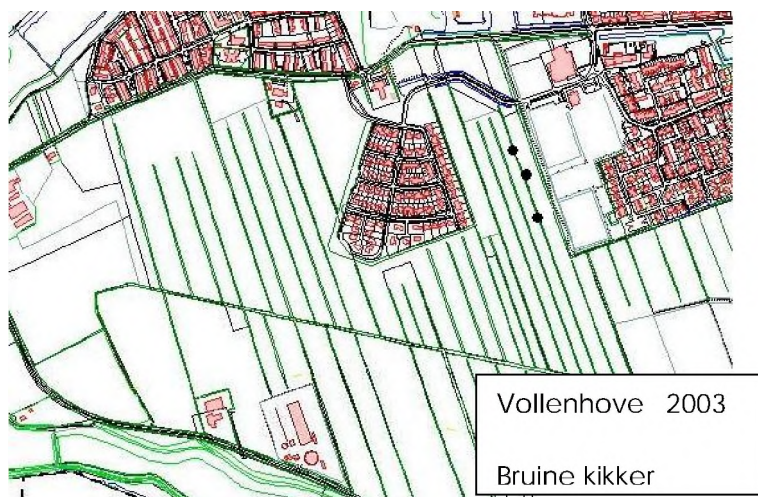
Modderkruiper

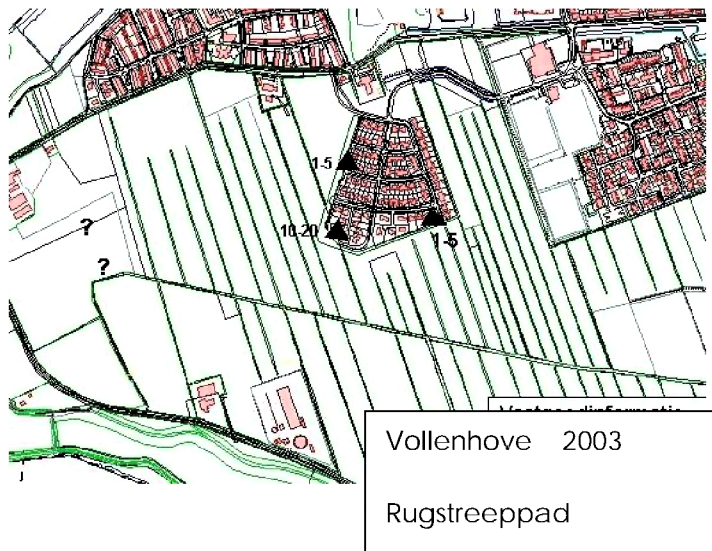
Amfibieën werden slechts in beperkte mate gevonden met het steeknet. Alleen groene kikkers waren nog permanent in de sloot aanwezig. Ook jonge dieren werden gevangen (adulten met staart).

Bruine kikkers werden vooral gevonden tijdens het andere werk.

De kleine watersalamander werd op een plaats nog als larve (waterfase) in het water gevonden. Het merendeel had het water al verlaten en werd gevonden op een overwinteringsplaats, waar er veel aanwezig waren.

Rugstreeppadden werden nergens meer in het weiland aangetroffen.

Al in augustus hadden de bewoners van de nieuwe wijk veel van deze padden zien lopen in hun tuinen. Bij het zoeken in tuinen werden op drie plaatsen rugstreeppadden gevonden. Deze padden overwinteren in los droog zand. Maiskullen die in september gemaakt worden zijn daardoor favoriet. Dit is in het verleden waarschijnlijk het geval

geweest. Nu zijn twee boerderijen buiten bedrijf en is dit biotoop vervangen door recent aangelegde tuinen. Bij het ouder worden van de tuinen neemt de geschiktheid af. Een geschikte plek, die niet bezocht is, is een zanddepot bij boerderijcamping 't [redacted] (? Op kaartje).

Overige waarnemingen

Tijdens het werk werden diverse waarnemingen van watersnippen gedaan. Bij de lifetrapraaien V1, V2 en V4 werden meerdere malen watersnippen gezien.

Bewoners rond het onderzoeksgebied melden het broeden van veel weidevogels waaronder diverse grutto's in het plangebied. Tevens melden zij dat katten veel jonge weidevogels buitmaken.

